

УДК 613:[371.134-057.875:371.71]

**ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИЙ ЗМІСТОВИЙ
КОМПОНЕНТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ
БІОЛОГІЇ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я**

Барна Л.С., Барна М.М.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: barna@chem-bio.com.ua

У професійному стандарті вчителя (2020 р.) зазначено, що діяльність вчителя передбачає організацію навчання та виховання учнів на засадах компетентнісного підходу, сприяння розвитку здібностей учнів, формуванню в них навичок здорового способу життя, турботу про їхнє фізичне і психічне здоров'я тощо [2]. Вирішення цих завдань вимагає кваліфікованих педагогічних кадрів.

На хіміко-біологічному факультеті Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка на першому (бакалаврському) та другому (магістерському рівнях) реалізується освітньо-професійна програма «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини, хімія)». Метою цієї програми є створення освітнього середовища здобувачу вищої освіти для формування на належному рівні загальних та професійних компетентностей у галузях біології, здоров'я людини, хімії, педагогіки та психології, що дозволять йому отримати можливість вільного доступу до працевлаштування та здобуття наступного рівня вищої освіти.

Важливою умовою підготовки кваліфікованих майбутніх фахівців є реалізація цільового, змістового, процесуального та діагностичного компонентів [1].

Нами здійснено аналіз змістового компонента, спрямованого на підготовку фахівців із здоров'я людини. Ознайомлення з освітньо-професійною програмою свідчить про те, що у змісті професійної підготовки майбутніх вчителів переважають біологічні освітні компоненти. Їх обсяг становить 72 кредити ЄКТС.

Базовою дисципліною, яка забезпечує підготовку фахівців у

галузі здоров'я людини, є «Основи здоров'я людини», на вивчення якої відводиться 6 кредитів. Мета навчального курсу — сформуванню у студентів ставлення до свого здоров'я як до найвищої цінності, розуміння сутності здоров'я людини та здорового способу життя, технологій збереження та зміцнення здоров'я, особливостей здоров'я дітей шкільного віку та впливу на нього освітнього процесу; підготувати майбутнього вчителя до професійної діяльності з формування здоров'язбережувальної компетентності учнів та валеологічно доцільної організації освітнього процесу. Програмою курсу передбачено три змістові модулі:

Змістовий модуль 1. Здоров'я людини, його складові та критерії;

Змістовий модуль 2. Здоровий спосіб життя;

Змістовий модуль 3. Вікові особливості здоров'я людини.

У процесі вивчення цієї дисципліни студенти оволодівають знаннями сутності індивідуального та громадського здоров'я, складових, критеріїв, факторів здоров'я, сутності та складових здорового способу життя, особливостей здоров'я людини у різні вікові періоди, зокрема, дітей шкільного віку, впливу різноманітних чинників на здоров'я школярів, у тому числі пов'язаних з освітнім процесом; вміннями застосовувати знання в організації власного способу життя, на основі самоаналізу власного здоров'я розробляти індивідуальну програму здорового способу життя, аналізувати вплив навчання на здоров'я учнів тощо.

Окрім вивчення окремої навчальної дисципліни, в освітньо-професійній програмі реалізується фрагментарне вивчення здоров'язбережувальної інформації у змісті деяких обов'язкових біологічних дисциплін, зокрема, анатомії та фізіології людини, мікробіології, цитології та гістології з основами ембріології, генетики. Важливу роль у поглибленні знань здобувачів освіти про психічне здоров'я людини відіграє курс психології (загальної, вікової та педагогічної).

Підсилюють та доповнюють формування компетентностей студентів і деякі вибіркові дисципліни. Зокрема, важливу роль у здоров'язбережувальній підготовці здобувачів відіграє блок вибіркових дисциплін, присвячених вивченню особливостей

харчування людини: «Основи нутриціології, «Харчові та дієтичні добавки», «Фізіологічні основи харчування». Поглиблює знання студентів про особливості індивідуального розвитку та життєдіяльності організму дитини, вплив на здоров'я школярів освітнього процесу, способи здоров'язбереження учасників освітнього процесу блок таких вибіркових дисциплін: «Індивідуальний розвиток та вікова фізіологія», «Вікова фізіологія та шкільна гігієна», «Психофізіологія».

Дотичними до здоров'язбережувальної підготовки студентів є вибіркові дисциплін «Лікарські рослини», «Токсикологія харчових продуктів».

Завершується формування фахових компетентностей майбутніх вчителів біології та основ здоров'я курс «Методика навчання біології та основ здоров'я», навчальна та виробнича педагогічні практики.

Отже, особливістю змістового здоров'язбережувального компоненту підготовки майбутніх вчителів біології та основ здоров'я на освітній програмі «Середня освіта. Біологія та здоров'я людини, хімія» Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка є об'єднання знань навколо одного предмета дослідження (здоров'я людини) обов'язкових та вибіркових дисциплін з метою належної професійної підготовки здобувачів. Потребує підсилення аналізованого компоненту обов'язковими дисциплінами, оскільки вони відіграють вирішальну роль у формування фахових компетентностей майбутніх вчителів.

Список літератури

1. Міхеєнко О.І. Підготовка майбутніх фахівців зі здоров'я людини до застосування здоров'язміцнювальних технологій: теоретико-методичні аспекти: монографія. Суми: Університетська книга.2015. 316 с.
2. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Електронний ресурс: URL https://rada.info/upload/users_files/41868892/77dd4226a